

ДІАМАНТ РІВЕРСА

ОПОВІДАННЯ

З англійської переклад Юрій ЛІСНЯК

Коли він уперше примітив її, вона значилась на афішах як «*L'oiseau d'or*» — «Золота пташка» — й була на висоті сімдесяти футів над його головою в шатрі пересувного цирку поблизу Мадрида. Тепер він називав її Тоні — пестливе від Антонії, — а вона знала його просто як Клея — Клей, і все. Вони не дуже цікавились іменами. Вона була тендітна, прекрасна й смілива, наче пташка, і, побачивши її, він за кілька секунд уже вирішив, що вона створена для нього.

«На що ви витрачаєте решту свого життя?» — такі титри були в давніх фільмах. І саме ці слова він ужив п'ять тижнів тому. Відтоді як обоє відкрили для себе затишне усамітнення в цій білій, наче сіль, віллі, яку вони винайняли для себе в горах на узбережжі Сардинії, серед красот тамтешньої природи.

— Ти любиш мене, дівчинко-пташко? — допитувався Клей, і вона майже щоразу морщила носика й ледь супилась, удаючи, ніби поважно замислюється над запитанням.

Йй було, як він здогадувався, десь трохи за двадцять. Вона мала неймовірно виразисті руки, жестами яких надолужувала брак слів у своїй англійській мові, забарвленій легеньким акцентом. Її мати, як дізнався Клей, була іспанка, а батько прибився звідкись із Польщі; обоє — теж циркові артисти, жонглери, — ще виступали десь у Сполучених Штатах. Вона мала модільянівські очі, карі, напрочуд живі, а пряме, смоляно-чорне волосся спадало до пліч. Свого прізвища вона так йому й не сказала, та й дарма — з нього вистачало самого «Тоні».

— Тоні, ти просто розкішна, — сказав Клей одного дня, дивлячись на неї.

— Дякую.

— І що день, то більше.

— Ти великий лестюн.

— Лестун, — поправив він.

— Ти такий розумний, а я дубувата.

— Тупувата.

— Ну й нехай, зате тупувата в чотирьох мовах. — Вона стисла губи міцніше, ніж гадала сама. — Затя я хоч не ув'язнена в своїй мові, як ти й усі ви, англійці.

Він кумедно скривився.

— Один — нуль на твою користь. — І поцілував її.

— Дай мені, будь ласка, сигарету.

Клей припалив сигарету і вклав її у губи. Вони лежали на шезлонгах над басейном. Оливкова шкіра й рожеве бікіні — він щоразу чудувався, коли окидав її поглядом. Йому було тридцять років — кремезний, мускулястий. Чуб короткий, кучерявий, очі голубі. Тільки ворог міг би не назвати його вродливим. Клей сказав їй, що живе в Лондоні, і це звучало цілком правдоподібно; тоді пояснив, що його бізнес — метали, «виключно кольорові», і це вже не зацікавило її настільки, щоб вона задумалась, правдоподібно воно чи ні.

— Може, по коктейлю?

— Зроби ласку, — відказала вона. — «Хмарне небо».

— А що це — джин з імбирною шипучкою?.. — Він підвівся й пішов, балансуючи понад краєчком басейну. — А знаєш що? — спитав, повернувши до неї голову. — Ти подарунок, дівчинко-пташко. Справжній подарунок.

Ледве доказавши останнє слово, він послизнувся. Кілька секунд скидався на рухливий клубок із рук і ніг, силкуючись утримати рівновагу. Врешті, наче п'яний танцюрист, спікірував на мокрі плити й упав.

— Клею!.. Що з тобою?

© Ю. Я. Лісняк, 1994, переклад українською мовою.

Френсіс Кліффорд (нар. 1917 р.) — англійський письменник, майстер гостросюжетного жанру. Давні читачі «Всесвіту», можливо, пам'ятають його роман «Пастка часу» (1975, № 9, 10). Пропоноване оповідання — із збірника «Третій бік медалі» (1965).

Якусь хвилю він не рухався. Потім зіп'явся на руках і сів.

— Не забився?

Він кивнув головою. Вона зареготала, відкинувши голову. Та коли глянула на нього знов, його обличчя було спотворене болем, і він обома руками держався за кісточки.

— Клею...

— Ой... — Очі його розширились від болю.— Ой-йой!

— Що сталося?— вона стривожено присіла коло нього навпочіпки.— Зламав?

— Навряд.

— Я викличу лікаря.

— Спершу спробую встати.

Він дотягся до ближчого шезлонга й, хитаючись, спробував з'ясувати, чи дуже увередився.

— Ну?

— Таки викрутив ноги.— Він засичав крізь зціплені зуби.— Ліва ще сяк-так. Але права — ой-й-й-й!..

У неї затрусилась руки.

— Кістки?

— Кістки ні. М'язи, зв'язки.

— Ах, м'язи... Вона зразу підвелась і пішла в дім. Вернулася з відерцем льоду й жмутом столових серветок. Загорнула потовчений лід у серветку й обережно поклала компрес Клеєві на праву кісточку.

— А ти не вперше це робиш,— сказав він.

— У цирку такі речі трапляються.

— При моєму стилі й техніці — навряд.

— Ну, не всі ж мають такий талант.

— Ах ти шельма,— сказав він.

— Не злися. Сиди й милуйся краєвидом.

Вона трохи відсунулась, підмостила йому подушку під простягнену ногу.

— Її треба тримати високо.

— Справді?

— А ввечері, якщо не минеться...

— А ввечері, якщо не минеться, доглядачка матиме клопіт.

— Увечері,— осміхнулась вона,— якщо не минеться, твоя проблема буде зловити доглядачку.

— Яюсь примудрюся,— відказав Клей.

— Я не здивуюсь.

Він ледь скривився.

— Ти, дівчинко-пташко, велика лестюнка...

Трохи згодом вона поїхала «фіатом» до селища. Дорога була вузька, покручена, наступний поворот годі вгадати. Попереду виринали на мить то клаптик моря, то знов гори. Понад узбіччями росли фігові дерева та оливи, кози сахались урозтіч, коли пролітала машина, колеса на поворотах вищали. «Гляди, обережно,— промимрив напівсонний Клей, коли вона виходила з дому.— Тут страхувальних сіток немає».

Селище ліпилось довкола невеликої рибальської гавані. Тиждень тому, коли Тоні вперше з'явилася тут зі своїм плетеним кошиком, боса, в штанях і верхній половинці купальника, місцеві торговці й уявлення не мали, що така зграбна й принадна дівчина може вносити стільки драматизму й пристрасті в купівлю небагатьох товарів щоденного вжитку. Але відтоді чутка розійшлась, і тепер її вітали з шанобою та подивом.

Раз чи двічі на тиждень приїздив повен автобус червоних, як раки, туристів; вони споживали в ресторані на набережній молочне поросся з прісним хлібом і їхали назад. Але цього дня селище було вільне від них. Тоні купила що їй треба і пішла пройтись понад морем. Незнайомі люди кивали їй головами, і вона відповідала на кожне вітання. Дійшовши до ресторану, вона скинула з плеча ремінь кошика і сіла за один із столиків на брукованому майданчику перед рестораном.

— *Un carruccino*¹. — Вона запалила сигарету й зазирнула в «Ла Стампа». Людей за столиками було не багато: священник із виголеним до синяви підборіддям, сповнений духівницької гідності; дві жінки середнього віку, що шепотілись, нахиливши голови одна до одної; могутньої будови чоловік із тоненькими вусиками, що тримав у руках «Геральд трібюн», але не міг відірвати очей від Тоні. Принесли каву, вона поклала в чашку цукру. Новини з усього світу були так само гнітючі, як завжди, і вона не стала задумуватись над ними. Докурила сигарету, накришила печива голубам, усміхнулася сама до себе, згадавши Клеєве мимовільне фанданго, заплатила, вийшла й подалася до того місця, де залишила машину.

Менш як за годину після від'їзду вона вже звернула на коротку й круту під'їзну доріжку до вілли. Щойно минула п'ята година, і мідний жар на небі пригас. Тоні взяла з сидіння кошик і попрямувала до дверей.

— Стривай!

Здригнувшись із несподіванки, вона обернулася. То був здоровило з ресторану. У неї блискавично майнула думка: як це він міг дістатися сюди так швидко? І в ту ж мить вона побачила в його руці пістолет.

На ньому був пом'ятий поганенький костюмчик; у другій руці він тримав дорожню сумку з рекламою авіакомпанії. Загостреними чуттями вона завважила цупку каштанову чуприну, вже рідкувату, і синю з білим бавовняну футболку під піджаком.

Він звів пістолета.

— Відчини.

Тоні крутнулася і зробила те, що він наказав: відчинила оббиті залізними цвяхами двері й повела його в темні після надвірного сонця сіни. Під грудьми в неї смоктало, і, коли вони вийшли на терасу коло басейну, вілла здалась їй такою відлюдною, як іще ніколи доти. Клей куняв у шезлонгу під парасолем, забувши про своє скалічіння.

— Хто ще тут є? — спитав чужий, що йшов ззаду майже впритул.

— Нікого.

— Служниці нема?

— Нема.

— Садівника?.. Собаки?

— Нема.

Питав він дуже голосно, і Клей заворушився. Розплющив очі й утупився на обох із сонною приязню.

— Привіт, — мовив. — А я був задрімав... — Потім побачив пістолета, і вираз його обличчя змінився. Він схопився і сів, наче вжалений. — Що за чорт...

— Лежи де лежиш.

— Хто ви такий? — Сторопілий Клей примружив очі проти світла. Він знав, що такі речі трапляються. — Що це означає, Бога ради?

— Він був коло дверей, — пробелькотіла Тоні. — Чекав на мене.

— Іди сядь коло нього, — сказав незнайомець і набичив голову, як боксер. — Іди он туди й озивайся, тільки коли тебе питатимуть.

Він був вищий від середнього зросту, відповідно плечистий, весь у тугих м'язах. Вимова якась тверда, горлова. Судячи з мови — навряд чи американець і напевне не англієць.

У Тоні він спитав:

— А чого цей пласкостопий забинтований?

— Звихнув ногу в кісточці.

— Он як? — Пістолет давав йому цілковиту владу. Він обійшов басейн з одного боку. — Гарна погода для мого діла.

— Слухайте... — почав був Клей.

— Не з того кінця починаєш. Я вже давно виріс із того віку, коли слухають.

— Якого біса вам потрібно?

— Оце ж до того я й веду, — відказав чужий. Тоді сів на краєчку другого шезлонга, дуже певний себе, і подивився кудись над їхніми головами. Поставив сумку між ногами й, перекладаючи пістолета з руки в руку, скинув піджака. Жилаві передпліччя були засмаглі до кольору червоного дерева; на одному було

¹ Сорт кави.

витапувано «Morgen», на другому — «Gestern»¹.— Ми маємо зробити одне одному добрі послуги — ви двоє мені, а я вам.

— Не треба нам ніяких послуг.

— Нікуди ви не дінетесь: як скажу «стрибайте», то й стрибатимете. Коли скажу «ворушіться», вам доведеться ворушитись... От, приміром, як тепер. Для прикладу.— Він підвівся й кивнув головою до Тоні.— Пора вже показати мені вашу хату.

Тоні насупилась.

— Я хочу оглянути її. І, поки ми будемо там,— застеріг він Клея,— гляди не впори ніякої дурниці. А то все окошиться на ній, а я цього не хочу. В цьому ділі моя роль — не заподіяти вам ніякої кривди...

Тоні повела його до вілли. Він ішов за нею нечутно, наче кіт. Увійшовши до вітальні, вона зупинилась на мить, щоб очі звикли до сутіні, й зразу відчула доторк пістолета до спини.

— Де тут телефон?

Вона повела його до великої спальні. Штовхнула двері й стала обік, але він кивнув їй, щоб зайшла разом з ним.

— А нащо вам... — почала була Тоні, зблиснувши білками очей, але слухна мить минула. Незнайомець обійшов ліжко й віддер телефон від стіни — зумисне по-звірячому люто, немов хотів прогнати з її голови, можливо, причаєну там думку, ніби все це нереальність.

Він хутенько оглянув інші кімнати, не мовивши й слова і йдучи назирці за Тоні не далі як за крок чи два. На кухні взяв із холодильника бляшанку пива й випив просто з отвору, в гаражі на хвильку зацікавився підводними костюмами й аквалангами. А більш не зупинявся ніде. За кілька хвилин він уже знову випхав Тоні на терасу, і Клей у похмурому безсиллі втупив погляд у них обох.

— От розумний хлопчик,— сказав незваний гість.— Хвалю...

— Тварюка ти.

Незнайомець ніяк не зреагував. Підійшов до своєї сумки, залишеної біля шезлонга, і смикнув за «блискавку». Заліз рукою всередину й витяг портативну рацію, чорну з білим металевим обрамленням і з ремінцем — носити через плече.

— Що ти про це думаєш?— мовив до Тоні.

— Я не думаю.

— Це спеціально сконструйовано задля тих, котрі «геть з очей», але не «геть із серця».

— Не розумію.

— Зараз зрозумієш.— Він дістав із сумки другу рацію й натис червону кнопку; тихо клацнувши кілька разів, із рації вистромилася трифутова телескопічна антена.— Знаєш, як діють такі штуки?

Тоні похитала головою.

— Іди сюди, поясню.

Вона зустрілася з ним поглядом.

— А як я скажу «ні»?

— На вигляд ти не така дурна.

— І не така дурна, щоб зробити написи на своїх руках.— У ній спалахнув невтримний гнів.— Що вони мають означати? Тільки люди, що так і не стали дорослими, виписують та вимальовують усякі витребеньки на власній шкірі.

Чужий лайнувся й тицьнув носом черевика в Клеєву ушкоджену кісточку. Клей зойкнув і відсахнувся з розкритим ротом.

— Бачиш, якої прикрості ти можеш наробити?— докірливо сказав напасник.— Твій приятель міг би обійтись без цього.— Тон його враз змінився.— Бери оту другу рацію та слухай, що я скажу.

Вона неохоче взяла апарат. Незнайомець почав пояснювати, як ним користуватися, правила були щонайпростіші, і вона ні разу не перепитала. Пістолет весь час лишався на видноті, вельми переконливий. Раз чи двічі Тоні поглянула на Клея, виражаючи поглядом тривогу й безпорадність. Чужий наказав їй відійти на дальший кінець тераси й установити зв'язок — півголосом — звідти. Після кількох невдалих спроб і гучно вимовлених

¹ Завтра... Вчора (нім).

підказок — натиснути кнопки «ГОВОРИ» або «СЛУХАЙ» — їхні переговори зробилися більш-менш успішні. Тоні нарешті спромоглася сказати:

— Я не знаю, чого ви хочете, але ми не ті люди, що вам треба. Ви помилились, обравши наш дім... Прийом.

— Я не казав, що ви мусите ризикувати... Прийом.

— Ви — наче моторошний сон.— Вона говорила по-дитячому ображено.—
Прийом.

— Ні, я справжній, з плоті й крові. І ти це знаєш. Кінець передачі.

— Бога ради,— знов озвався Клей.— Хто ти в біса такий? Ще півгодини тому...

— Півгодини тому ти, пласкостопий, був непродуктивним членом суспільства. Знай розважався собі з дівчиною, та й усі ми не від того, але життя складається не з самого раювання в забутті. Дуже скоро тобі доведеться давати користь іншим.

Тоні підійшла до них.

— Ви базікало, ото й тільки.— Вона ніколи не вміла стримати свого язика.— Самі балачки, балачки, балачки...

— Так тобі здається?

— По-моєму, ви тільки великий дурисвіт.

Чоловік вистрілив у проміжок між нею та Клеєм. Пістолет виплюнув кулю, сіпнувся в його руці, і позад них вибухнула розривна куля — все це за якусь розколоту луною частку секунди, так що вони не встигли й сахнутись. Ще за частку секунди вони кліпнули очима, схопили ротом повітря й заціпеніли, а ще за мить у басейн булькнула порожня гільза.

— Боже милій!— прошепотів Клей. Проміжок між ним і Тоні, яким пролетіла куля, був не більший ніж два фути. В потилицю йому зашпигали вогняні й крижані голочки.

— Не дуже тіштеся думкою про дурисвіта,— сказав чоловік.— Бо пошкодуєте. Затямте це раз і назавжди. Нас тут тільки троє, і ми наче в замкненому приміщенні.

Ближчий кінець басейну огороджувала балюстрада, повита бугенвілією. Незнайомець відійшов від неї, потайний і приголомшливо нав'язливий водночас, і обвів очима краєвид, повний дикої краси. Колись давно все узбіччя гори обвалилось у море. Тепер берегову лінію утворювало химерне нагромадження скель, а море врізалось у берег, зелене й лазурове, двома десятками маленьких заток. Селище зблизька вирізнялось рудуватими тонами; по схилу були рідко розкидані не дуже великі вілли, що тулилися непевно між морем і горою, новісінькі, але вже обсажені тамариском, миртами, оточені барвистими квітниками.

— Ідіть сюди,— наказав чужий.— І ти, пласкостопий, теж. І сумку принесіть.

Клей насилу докульгав туди; він не міг поєднати незнайомцеву манеру говорити з його зухвалим пострілом і почував себе ніби ув'язненим у неймовірній ситуації, в якій опинилися вони з Тоні.

— У сумці знайди бінокля,— сказав йому чужинець.— І штатив. Вийми їх.

Клей не мав вибору. Бінокль виявився несподівано легким, як на його чималий розмір.

— Подивись у нього.

Він навів бінокля на віллу, відому під назвою «Кастелло ді Рочча». То була будівля з усіх поглядів не така, як інші вілли, більша, інакше розташована. Вона підносилась на вузькому, схожому на палець мисі, що розділяв дві затоки. Стіни вілли були блідо-голубі, ледь не білі, широчезна ребриста покрівля — червонувато-брунатна. Сад спускався терасами в бік острова, високо насипана під'їзна алея вела до кутої залізної брами в побіленому мурі. Клей гостріше сфокусував бінокля, і детальне зображення ніби стрибнуло йому в очі через чверть милі, фантастично чітке і ясне.

— Гарно, еге?

Клей мимоволі кивнув головою.

— Встанови бінокль на штативі, і все воно здасться тобі таким гарним, що годі повірити.

Сонячне світло лежало на морі брусом розжареного металу, а саме море було синє, наче в рекламному проспекті туристичного бюро. Човен, яким користувався Клей для катання на водних лижах, був причалений у підковоподібній затоці внизу.

— Слухайте,— сказав чужинець так спокійно, ніби вони грали в якусь гру.— Чуло котре з вас про діамант Ріверса?

Клей і Тоні презирнулись, але не відповіли.

— Ви що, газет-журналів не читаєте?— Він стояв зовсім близько, трохи позаду, але пістолет страхував його.— Ні?.. Ваша освіта неповна. Щоб ви знали, діамант Ріверса — один з найбільших у світі.

— Ну й що?— скривився Клей.

— Діамант Ріверса,— рівним тоном провадив чужинець,— належить одній жінці на ім'я Барбара Ешлі. І та Барбара Ешлі...

— Боже!— видихнув Клей, здогадавшись.

—...живе в «Кастелло ді Рочча». А «Кастелло ді Рочча», як вам добре відомо, лежить просто перед вами.

І в голові у Тоні щось наче сплеснулось. Вона глянула на чужинця, тоді на Клея, тоді знов на чужинця, переводячи з одного на другого той самий вражений погляд.

— А нащо ти кажеш нам про це?

— А на те,— відповів чужинець.— Діамант Ріверса хочу мати я. А ти маєш добути того для мене.

Час наче урвався на один такт.

— Я?

— Атож.

— Ти з глузду з'їхав.— Тоні мотнула головою, в голосі її звучав сумнів.— Зроду не чула таких безглузвих балачок.

— Добудеш, красунечко, в тім-то й сіль.

— А як?— Вона аж руками замахала.— Як?.. Це ж неможливе діло. Крім того...

— Можливе, не бійся.

— Тільки не для мене.

— Для тебе більше, ніж для будь-кого.

Озвався Клей:

— Ти, мабуть, справді несповна розуму. Вона не злодійка.

— Ніхто не вродився злодієм... Дай їй бінокля,— уривчасто мовив чужинець,— хай побачить, куди має вирушити.

— Ти не можеш її примусити.

— Ти дуже добре знаєш, що можу, а тому не тьявай...— А ти,— він кивнув до Тоні,— роздивись як слід і слухай, що я тобі казатиму, та гляди не пропусти й слівця.

Вона піднесла бінокля до очей. Чужинець дав їй майже півхвилини, доки заговорив знову.

— Нормальний шлях туди є тільки один: під'їзною алеєю і крізь браму. Але це навряд чи для тебе: Барбара Ешлі не дуже любить приймати гостей. А якщо перелізеш через мур, то здибаєш у садку повно сторожів. Крім того, ти тоді ще не будеш у самій віллі. Отож нічого такого ти не робитимеш.

Вона скоса глянула на Клея, злякана, не годна ворухнути язиком.

— Дивись, дивись,— провадив незнайомиць.— Дивись ліворуч, далі й далі, аж до краю урвища. Бачиш там мур — наче продовження самої скелі?— Він трохи зачекав, нетерплячий, мов гід.— Прямо за тією частиною муру, що виходить на край урвища, на третьому поверсі є дві кімнати з балконами. Побачила їх — між казуаринами?

Він сприйняв її мовчанку як підтвердження.

— Ті вікна — то туалетна кімната й спальня пані Ешлі. Решта хай тебе не цікавить.

Тоні здавалося, що ті вікна так близько, хоч простягни руку й торкни. Але насправді вони були майже неприступні. Якимсь несвоїм голосом вона промовила:

— Ти, мабуть, жартуєш... Це якийсь жарт.

— Десять секунд у туалетній — і все, більш не треба.

— Як же я туди потраплю?..

— Трошки підсоблю я, трошки пласкостопий, і ти сама себе здивуєш.

— Нізащо,— сказала вона.— Нізащо.

— Сьогодні ввечері,— провадив невблаганно чужинець,— десь за Калаго-ноче в когось буде бал — і туди запрошено сама знаєш кого. Це не звичайна вечірка, повір мені. З цієї нагоди пані Барбара вже була у броньованій кімнаті в банку. Це означає, що, поки не відчиниться брама й білий «мерседес» не повезе її туди, ті цяцьки, на які я накинув оком, будуть у віллі: бери хто хоч.

— Сьогодні ввечері?— перепитав Клей.

— Так, сьогодні ввечері.

— А звідки ти все це знаєш?— У голосі Клея ще звучала гостра недовіра.— Як у біса...

— Я маю друзів.

— Не тут.

— Тут,— відказав чужинець.— Я маю спільників.

Тоні крутнулась до нього.

— А чому я?— склала руки майже благально.— Чому ми?

— Слухай мене,— відказав чужинець.— Коли настане слухна година, ми перепливемо човном під скелю. Ми з тобою вдвох, атож... І на скелю виберемось разом, і спустимось разом, і вернемось разом. Без мене ти пройдеш тільки з верха муру до туалетної і назад — і навіть тоді пласкостопий шепотітиме тобі на вушко.

Клей понуро глянув на нього.

— Не розумію.

— Ти направлятимеш її по радіо. А що ти їй підказуватимеш, це залежатиме від того, що ти бачитимеш у «цейсі». Мета — порожня туалетна кімната. Коли там світитиметься, ти крізь свій бінокль бачитимеш усе, ніби матимеш власну замкову шпарину.

— А що, як штори будуть затягнені?

— Ніколи не бувають. І вікна вона лишає відчинені.

— Звідки ти знаєш?

І знов чужинець відповів:

— Друзі.— Тоді здвигнув плечима.— Спостереження... Нащо ми маємо друзів?— додав він з якимсь похмурим гумором.— Барбара Ешлі з туалетної кімнати заходить до ванної, тоді виходить знов до туалетної. Завдяки цій постійній звичці туалетна кімната буває порожня п'ятнадцять-двадцять хвилин. Оце й нагода для вас обох. Решта — іграшки.

Тоні опустила бінокль. Вона була бліда й напружена.

— А ті сторожі, що ти казав?

— Їх ми вже обдурили.

— Між муром і тією частиною будинку — сад, як і скрізь там.

— Подивися ще раз,— наказав чоловік.— Що ти бачиш там іще?

— Де?

— Від муру до вікна.

— Телефонні дроти?

— Уперше вгадала... Ніби чекають на тебе, щоб ти дала виставу.

Тоні повернулась до нього. Очі в неї були розширені з подиву, і на кілька секунд їй ніби одібрало голос.

— Ти хочеш сказати...— Вона затнулась, не здобулась на дальші слова й знов почала:— Ти серйозно думаєш...

Чужинець урвав завислу мовчанку:

— Ну, а нащо ж я тут, як ти гадаєш, красунечко?

— Ті дроти нізащо не витримують мене.

— Хочеш, заб'ємось об заклад?

— Ох ти тварюка!— з безсилою злістю мовив Клей.

Через пістолет це все справді було неминуче. Настрій у чужинця мінявся так, що годі передбачити, але що він ніколи в світі неухилиться від свого плану, здавалось безперечним.

— Я вибрав вас,— говорив він далі,— і вибрав підхожу годину. І не тіште себе ілюзіями, що я, може, кину все й утечу геть. Вся операція триватиме саме так, як я вам сказав.

У Тоні вже не лишилось ілюзій: неймовірне сталося, і вона була причетна до нього. Вони стежили, як за ліловим узбіччям гори згасає день. Почали шмигати кажани, і темрява розповзалась по воді, наче брудна пляма. Ліхтарі в селищі віддалік яскраво замигтіли під ранніми зорями. «Кастелло ді Рочча» ніби зависла між морем і небом, її темна маса була протнута десятком освітлених вікон. Клей націлив бінокля на ті двоє, що були важливі для них; освітлені й побільшені оптикою, вони являли дивовижно чіткий образ.

— Як я й казав тобі,— промовив чужинець,— із тебе вийде добрий підглядач, так що пильнуй, і хай твоя увага не розпорошується.

Він іще примусив їх повправлятися з раціями, посилаючи Тоні в темряву все далі й далі.

— Урви контакт більш як на півхвилини — і пласкостопий гірко пошкодує, що зустрів тебе в житті.

Тоні слухняно підтримувала контакт і щоразу верталась.

— Як ягнятко,— сказав чужинець зневажливо-довірчим тоном. Він, як видно, не нервувавсь анітрохи, зате Тоні мучилась — курила сигарету за сигаретою, нездатна всидіти нерухомо. О восьмій п'ятнадцять він заходився прив'язувати Клея до стільця, поставленого за штативом із біноклем, а о пів на дев'яту рушив услід за Тоні кам'янистим схилом униз, туди, де був причалений човен. На обох були гідрокостюми з гаража. Скоро вони зникли з очей у темряві. На прощання чужинець сказав Клеєві:

— Гляди, пласкостопий, не замовкай надовго. Щоб мені навіть на думку не спадало, ніби ти пробуєш схитрувати.

З підвісним мотором клопоту не було: раз смикнув за шнур, і мотор завівся. Чужинець вивів човна в затоку, скинув газ і впевнено погнав уперед. Тільки-но вийшли на широку воду, він заглушив двигун, приладнав весла й наказав Тоні гребти. А за хвилину сказав їй:

— Спитай пласкостопого, чи він бачить нас.

Вона тихим, суворим голосом покликала Клея. Рація висіла в неї через плече, мов патронташ.

— І так, і ні,— відповів Клей.— Тільки оце тепер придивився й побачив.

— А чує він нас?

— Ні.

Море було гладеньке, як дзеркало. Тоні, розмірено веслуючи, обминула їхній короткий, тупий мис і широкою дугою повела човен до сусідньої затоки; у воді світився фосфоричний слід; скеля, на яку вони мали видертись, уже бовваніла попереду, вілла на її вершині затуляла найнижчі зірки. Щоб підпливти під саму скелю, вистачило п'ятнадцяти хвилин, і за цей час Клей мусив озиватися разів із дванадцять, доповідаючи, що він бачить: «У туалетній і в ванній нікого... Ще нікого... Ще нікого, ніхто не заходив». Тільки одного разу шепіт його став нерозбірливий, подаленів, а то весь час він був наче поруч.

Чужинець кермував човном із якоюсь моторошною точністю й разючою впевненістю, ніби темрява була для нього розкритою книжкою. Як він це робив, Тоні не знала й не цікавилась, думки її ніби прикипіли до того, що чекало її на вершині скелі, а все інше ніби не існувало.

— В обох кімнатах ще нікого...

Враз щось тихо зашкряботіло. Темрява вмить стала густою на дотик, запахло зелом. Чужинець буркнув щось і наказав Тоні підняти весла в човен. Далі він погріб руками. За якихось двадцять ярдів вони прослизнули в лунку нішу за навислим виступом скелі, де вода була тиха, мов у ставку. Там він зачалив човна носом і кормою й видерся на скельну приступку, тягнувши Тоні за собою. Вона не бачила нічого й на дюйм перед себе, а тому прийняла його допомогу, не усвідомлюючи насмішки, що таїлась у самій ситуації. Далі вони поповзли рачки вздовж прискалка, аж поки вибралися з-під виступу на саме чоло скелі.

— Прямо вгору.

Вона завагалась.

— Ти попереду.— Навіть тепер незнайомиць не втримався від шпильки:— За якого дурня ти мене маєш?

Вона почала вибиратись нагору. З полегкістю пересвідчилася, що урвище не таке круте, як вона думала. Висоти вона не боялася, ставити ноги було де,

триматись руками було за що. Чи не найгірші в тому сходженні були Клеєві повідомлення, що вривались у вуха в найнедоречнішу мить:

— В обох кімнатах нікого...

Тоні втратила відчуття часу. Раз чи двічі щось зірвалося з-під ноги й покотилось униз. Вона засапалась, чужинець теж. Коли вона зводила очі вгору, зірки яснішали й розпливались за кожним ударом серця. Кінець кінцем вона видерлась на самий верх і лягла, відсапууючись. Мур вілли височів за кілька ярдів від краю урвища, наче прикраса в глазури на велетенському торті. Тоні вдивлялась у неї, думаючи про те, що позаду, й про те, що попереду, і вже й гадки не мала про якусь відмову чи опір. Якимось чином її довело до цього.

Ось вона вже видерлась чужинцеві на плечі й підтяглася на мур. Довкола стояла неймовірна тиша, і Тоні рухалась як могла обережно. Між нею й будинком лежав неширокий простір, заповнений кущами. Двері на балкони, які вона бачила зі своєї вілли в бінокль, тепер були праворуч від неї, яскраво освітлені й почасти прикриті деревами, і вона посунулася муром ближче, видивляючись телефонних дротів. Раптом вона почула, як хтось відхаркнув і сплюнув. Вона застигла, до нестями перелякана; секунди, пульсуючи, розтягались у якісь химерні, спотворені проміжки часу. Нарешті Тоні розгледіла якийсь рух — темна постать, що патрулювала на доріжці попід тильною стіною будинку, віддалялась від неї. Вона чекала, припавши до верху муру, поки та постать зникла з очей, і потрібне було величезне зусилля, щоб примусити себе повзти далі.

Дуже скоро вона побачила два натягнені дроти. Вони тяглись від балкона туалетної до г-подібного стовпа, що стояв у саду під самим муром, і вона спочатку помітила відблиск на скляних ізоляторах. І поповзла далі — з пересохлим ротом, ще не маючи змоги зазирнути у вікна крізь дерева.

Та враз якась тінь у кімнаті затулила світло. І майже ту ж мить озвався по радіо Клей:

— Вона ввійшла до туалетної...

Клей спостерігав, як Барбара Ешлі ввійшла до туалетної кімнати, й почала роздягатися. Вона була блондинка, з гарною фігурою, років під сорок, уже встигла поховати трьох чоловіків і розлучитися з четвертим — мільйонером. За інших обставин те, що він бачив, може, потішило б його. Двічі вона впурхнула до ванної й випурхнула звідти. А раз, напівгола, стала перед дзеркалом і приміряла до шиї важкого кулона.

— Ще там.

Він говорив стисло, по-діловому. Він не бачив Тоні й відтоді, як вона озвалась до нього ще з човна, більш не чув ні слова від неї. Йому вже почало здаватися, ніби він говорить сам із собою. Та, скривившись, він іще раз натиснув кнопку «ГОВОРИ».

— Ще там.

Саме в цю хвилину Барбара Ешлі скинула панталони й уже рішуче подалася до ванної. Клей трохи зачекав, давши їй іще змогу передумати. Якщо Тоні рушить по дротах невчасно, це може обернутись катастрофою. Він зволікав ще зо дві хвилини, поки наважився.

— Усе гаразд... Можеш іти.

І ще раз у нього виникло відчуття, ніби ніхто його не слухає. Він припав очима до бінокля. Минула неначе дуже довга часина, а ніщо не ворухилось, і йому вже починала стискати шлунок тривога. І враз у нього тьохнуло серце: він побачив силует Тоні, завислої в повітрі; вона по дротах посувалася до вікна, невеличка, туга, з розкинутими, наче в балійської танцівниці, руками. У Клея вихопився скрик. Він дивився, ніби загіпнотизований. Дівчина посувалася нестерпно повільно, і його аж піт пройняв з уболювання за неї, зі страшного напруження. В цирку людей треба держати в напрузі, щоб вони аплодували.

Врешті вона підійшла до балкона досить близько, щоб опуститися на нього. На хвильку зникла з очей на темному тлі будинку. Клеєві захотілось озватися до неї, підбадьорити її, але він придушив це бажання. Вона тінню майнула до балкона, зупинилась, повагалась. Тоді відчинила вікно. А ще за мить була вже всередині, і він затамував віддих, бачачи, як вона метається по кімнаті, й поділяючи з нею ці гострі, мов лезо ножа, секунди.

«Не тільки Ріверса, — сказав їй ще спочатку чужинець. — Решту теж».

Клей аж здивувався — так швидко вона з'явилась у вікні. Він подумав, що коштовності лежали на тому столі, з якого Барбара Ешлі брала кулон, у кожному разі, Тоні не довелось довго шукати. Вона вийшла, діловито запихаючи щось під гідрокостюм. То все була дитяча забавка — за винятком дротів. Коли Тоні йшла по дротах назад, Клея знову вкинуло в піт. На півдорозі вона раптом зупинилась, її силует застиг зовсім нерухомо, і він здогадався, що сторож десь поблизу. Клей аж улип в огорожу, уява розбуялась невтримно. Коли дівчина врешті рушила знову, він затремтів з полегкості, а коли вирішив, що вона вже мала зійти з дротів на мур, почуття полегкості змінилось буйним захватом.

Він і далі стежив за вікном. Барбара Ешлі не квапилась виходити з ванної. Клей уже чув, як човен тихо хлюпоче в бухточці під узгір'ям, коли в далекій «Кастелло ді Рочча» зчинилась пантоміма паніки. Він нетерпляче очікував, коли з'являться на підковоподібному березі Тоні та чужинець. Пригода майже скінчилась, тепер мало знов початись майбутнє. Трохи згодом у темному пасмі наче зрушилось щось, і він розрізнив на стежці Тоні. Але тільки її. Тільки Тоні — вона йшла стежкою сама.

— А де ж він?

Ще й тоді він чекав, що чужинець озветься. Дивився повз неї, готовий почути глузливий голос.

— Де він?

— Він не прийде.

Тоні вже була у хвіртці, що вела на терасу.

— Не прийде? Цебто як?

— Бо я покинула його там, — відповіла вона.

Його рот ще не закрився, коли вона впала на стілець поруч нього.

— Тобто як — «покинула»?

— Він унизу під скелею.

Клея пронизала жахлива думка.

— Живий?

— Звичайно, живий.

— Боже... — вимовив він.

Мозок у нього наче замлів. Він позирнув через затоку. В «Кастелло ді Рочча» хтось увімкнув аварійне освітлення.

— Він має те, що заробив, — сказала Тоні. — Налий мені, будь ласка, трохи коньяку.

— Я ж не можу!..

Вона зовсім забула, що Клей прив'язаний до стільця.

— Тоні, що сталося? Ради Господа, що сталося?

— Я накрала чимало різних речей, от що сталося.

Клей несамовито труснув головою.

— З ним! — Він товк те саме. — З ним що сталося?

— Я штовхнула його... На самому фініші, коли ми обоє були в човні, а човен ще не прив'язаний, я штовхнула його й попливла сама.

— О Господи! — вигукнув Клей.

— Вилаявся так жахливо...

Клей ковтнув слину.

— Визволь мене із цього.

Вона заходилась розв'язувати мотузи.

— А де те, що ти взяла?

— У нього.

— Але ж той чоловік...

— Вибач, але я дерлася на скелю, ходила по якихось паскудних дротах, і в кімнату іншої людини, і знов униз зі скелі...

— І заробила звинувачення. Та й мені теж. — Він уже встав зі стільця. — Стільки всяких дурниць наробила. Невже не розумієш? Якщо він не зможе втекти, ми вклепаємося в халепу — і ти, і я.

— Мене примусили вкрасти. Він силував мене. А ти був прив'язаний.

— Спробуй пояснити це поліції.

— Це правда.

— Правда, та не така, щоб вони повірили.

Клей швидко підійшов до бінокля й націлив його на підніжжя бескиду, але там усе було наче в темному тунелі. Він випростався, збуджений, із квапливістю в кожному русі.

— Я піду розшукаю його.

— Куди ти підеш?

— Ми влипли, якщо його знайдуть.

— Влипли... Що таке влипли?

— К бісу, не допитуйся, — огризнувся він. — Я іду. А ти пильнуй.

Клей схопив рацію, якою користувався, і рушив до брами. Тоні ще раз приголомшено запротестувала:

— Ти з глузду з'їхав! Він так повадився з нами обома!

— Не в цьому річ.

— Це ж курям на сміх — щоб усе те та й знов!

— Він сюди не вернеться.

— Якщо в нього й досі пістолет, ти приведеш його, куди він захоче.

— Він хоче тільки вшитися звідси, більше нічого. Я його висаджу десь на березі.

— Та нехай сам пливе!

Клей уже не слухав. Вона підвелась, підійшла до балюстради й стала дивитись, стежачи, як він квапиться вниз і ніч поглинає його. Її очі примружились у зоряно-зеленій темряві.

— А що ж із твоєю ногою? — Вона хотіла сказати це тільки пізніше, але не змогла стримати себе. — Отак раптом і кульгати перестав.

Вона ввійшла до будинку, налила собі коньяку і стягла гідрокостюм. Щодо того, що їй робити далі, вона не мала і найменшого сумніву. Менш як за п'ять хвилин вона вже була на порозі. У «фіаті». На півдорозі зустріла кілька машин, що, ревучи моторами, мчали в протилежний бік, повні, напхані поліцією. За наступним поворотом вона з'їхала на узбіччя й заглушила двигун.

— Клей! — тихо промовила в мікрофон рації. — Клей!

Він озвався майже зразу:

— Я.

— Поліція вже їде туди... Прийом.

— Гаразд.

— Ну, розшукав свого приятеля?

Він зреагував бездоганно.

— *Приятеля?..*

Тоні чула, як стугонить заглушений двигун.

— Ну, партнера.

— До чого це ти гнеш?

— Сам знаєш...

— Мені здається, у тебе в голові щось негаразд.

— Уже ні... пласкостопий. — Губи в неї скривились. — Ти ще слухаєш? —

У неї тумблер стояв на «ГОВОРИ». — Скажи своєму приятелю, що він зробив одну велику помилку. Оті написи на його шкірі — «Завтра» і «Вчора»... Я вже бачила їх. Обличчя я забула — запам'ятала самі написи. І де я бачила їх. Це було в Мадриді. Він читав афішу «Золотої пташки», і того самого дня пізніше ти підійшов і погукав мене: «Привіт!» Я спочатку не думала, що це можливе. Я казала собі, що це я роблю помилку. Але, як ми вже спускались кручею, він на мить забув свою гру і назвав тебе Клеєм, а він же не міг знати твоє ім'я. І ось усі мої запитання знаходять тільки одну відповідь... Ти мене використав, пласкостопий. Ви з твоїм приятелем використали мене. Ви вдвох розіграли дуже велику дурисвітську виставу...

Вона на хвилю замовкла й дала озватись йому.

— Тоні! — почав він. — Тоні, що це на тебе накопило?

— Бувай здоровий, — сказала вона. — Хай там що, але я сподіваюся, що поліція тебе не схопить. А знаєш, чому? Ти, може, й не мав такого наміру, але ти був дуже ласкавий зі мною. — Вона засміялась. — Не сердься на свого недотепного приятеля... Кінець зв'язку.

Коли настав ранок, вона була вже далеко, в іншій країні. Уперше

розплющивши очі в готельній спальні, довгеньку хвилю не могла пригадати, де це вона, але скоро все стало на свої місця. Вона залізла рукою під подушку, витягла те, що було там, і з дитинним подивом утупила очі в іскристий блиск «Ріверса» та інших коштовностей, що їх запхала під гідрокостюм так неймовірно давно.

Снідати спустилася пізно, дорогою купила на розкладці газету. На першій сторінці, в другій шпальті їй упав у очі заголовок з позначкою «Сардинія»:

ПОГРАБОВАНО ВІЛЛУ

«Учора ввечері до «Кастелло ді Рочча», сардинської резиденції місіс Барбари Ешлі, залізли злодії і викрали з її спальні деякі коштовності саме в той час, коли місіс Ешлі була у ванній...»

— Кави?— перебив їй читання офіціант.

«...Як злодії пробрались у дім, лишається загадкою, бо околиці вілли пильно охороняються. Проте, незважаючи на зухвалий грабунок, місіс Ешлі не дуже засмучена...»

— Кави?

«То все імітації,— сказала вона.— Жодна нормальна людина не залишила б діаманта Ріверса отак просто на столі. Та й будь-чого цінного. Я уклала окрему угоду з місцевим банком, за якою завжди, в будь-яку годину ночі, можу з'явитись до банку й увійти до броньованої кімнати...»

— Кави?— знову спитав офіціант.

У Тоні по щоках котилися сльози, та він помітив це тільки тепер.

— Вибачте,— поважно перепросив він.— Вам допомогти в чомусь?

Вона похитала головою, і офіціант здивовано побачив, що вона сміється. Він ще зроду не бачив такого сміху. Спонтелічений, він глянув на газету.

— Що там такого смішного?

— Життя...— відповіла вона, як йому здалося, але певності не могло бути — так її корчило від сміху.